

تاریخ: ۲۰۲۴/۰۱/۲۴

بخش: تجارت داخلی و خارجی

نویسنده: سید عظیم حسینی

توضیحات پیرامون پسته، یکی از اقلام مهم

میوه جات خشک صادراتی در قاموس کبیر افغانستان

پسته به انگلیسی Pistachio نیز میوه سر درختی میباشد. پسته از جمله میوه جات درختی پوستدار بوده عموماً در

اراضی کوهستانی پیدا شده و از طعم، مزه و کیفیت عالی برخوردار میباشد. پسته از جمله میوه های خشک و لذیذیست که عمدتاً در کشورهای ایران، سوریه، ترکمنستان، شمال و غرب افغانستان رشد می کند مرغوبترین و بهترین و در عین حال طبیعی ترین پسته جهان در افغانستان میروید. زمانی، پسته غذای اشراف بود فقط در جشن ها و مهمانی ها مصرف می شد. بعدها در انواع دیسرتها، شیرینی ها، صنعت کیک و کله پزی، مورد استفاده قرار گرفته و حتی به عنوان اشتها آور خورده می شود. این دانه، به خاطر شکلش به نام "پسته خندان" معروف است.

برخلاف پسته ایران که به صورت صنعتی کشت و فراوری می شود، پسته تولید شده در افغانستان به صورت طبیعی و از جنگل های مختلف و پراکنده در سر تا سر این کشور برداشت و مورد استفاده قرار می گیرد. در سال های جاری و

بادغیس و سمنگان؛

تولیدکننده گاه بزرگ پسته ناب وطن

با توجه به افزایش تولیدات این محصول، صادرات آن نیز رو به افزایش است. در حال حاضر پسته افغانستان با توجه به کیفیت عالی که دارد به کشورهای مختلفی صادر می شود و توانسته است نظر خریداران را به خوبی به خود جذب نماید.

پسته افغانستان به صورت خود رو و وحشی در اکثر مناطق این کشور رشد می کند. با این حال، حداکثر محصول تولیدی این محصول از جنگل های شمال افغانستان و بخصوص از سمنگان به دست می آید. محصولات این منطقه به اندازه ای فراوان است که در طول فصل

برداشت و بخصوص دو ماه ابتدایی سال، اکثر مردم و کارگران فصلی این منطقه به جمع آوری این محصول مشغول می شوند. از دیگر مناطقی که پسته وحشی و طبیعی افغانستان در آنجا رشد می کند می توان به ولایت های بلخ، غور و بادغیس اشاره کرد.

پسته افغانستان به شکل بته و جنگلی می‌روید، این درخت، پس از ۱۰ سال حاصل می‌دهد. اگر پندک پیوند شود، پس از

هفت سال حاصل می‌دهد. پسته های باغی که پایه‌ی مادری (کُنده) افغانی شاخه و برگ میوه ایرانی باشد، بعد از پنج سال حاصل می‌دهد و دارای کیفیت عالی است. در ۳۰ ساله گی درخت پسته به اوج تولید می‌رسد. جهان تقریباً ۱۱ نوع پسته دارد. در افغانستان سه نوع آن زیاد مشهور است. درختان پسته دارای قد کوتاه اند که ارتفاع شان در حدود پنج متر می باشد. پسته از سه تا ۷۰ کیلو گرام در سال‌هایی که آب و هوا مناسب باشد حاصل می‌دهد. درخت پسته دو پایه ای، یعنی دارای جنس های مذکر و مونث

است. هر نوع درخت آن به طور جداگانه قرار دارد. برگ درخت پسته از هشت تا پنج برگچه تشکیل شده است بنا بر آن درخت پسته دارای برگ‌های مرکب می‌باشد.

جنگل‌های پسته از شمال شرق افغانستان بدخشان شروع شده تا غرب هرات ادامه دارد. ولایت‌های بدخشان، تخار، کندز، بلخ، سمنگان، جوزجان، سرپل، غور، بادغیس و هرات را در بر می‌گیرد. پسته افغانستان معمولاً صد درصد طبیعی بوده، در تپه و دامنه‌های کوه بابا تیربند ترکستان کوه‌های البرز می‌روید که می‌توان گفت افغانستان یکی از مناطق تولید پسته طبیعی است. جنگل‌های پسته در ارتفاعات ۶۰۰ تا یک هزار متر از سطح خشکسالی بالای تپه های خاکی که

بارندهگی سالانه این مناطق از ۳۰۰ الی ۶۰۰ میلی لیتر بیش تر است، رشد می‌کند. برای بهتر شدن دانه پسته رسیدن آب به باغ‌های پسته در ماه‌های جوزا تا اخیر اسد ضروری است. پسته به آبیاری زیاد ضرورت ندارد.

پسته، به عنوان یک ماده غذایی گیاهی و نیرو بخش و درمان کننده بسیاری از امراض مورد استفاده قرار می‌گیرد. پسته در مقایسه با دیگر مغز باب، مقدار کمی کالوری دارد. بدون کلسترول و دارای مقدار کمی چربی اشباع می‌باشد. چربی یک منبع انرژی می‌باشد و به جذب ویتامین‌های A، E،

D و K کمک می‌کند. همچنین دارای فاسفور بوده و در ساخت استخوان‌ها و دندان‌ها شرکت می‌کند، جلوگیری و ضعف را می‌گیرد و برای تقویت عضلات بدن مفید می‌باشد.

پسته، مقداری مگنیزیم نیز دارد که ضربان قلب را تنظیم می‌کند، آهن در پسته، برای رفع خستگی، رنگ پریدگی و کم خونی مفید است.

بر اساس معلومات، پسته افغانستان از لحاظ کیفیت مرغوب ترین، خوش مزه ترین پسته در سطح جهان به شمار می‌رود که صد در صد ارگانیک، طبیعی و فاقد هر گونه ماده‌ی سمی است.

تحقیقات نشان داده است که پسته در ولایت‌های قندهار، فراه، نیمروز، زابل، هلمند، غزنی و کابل نیز می‌تواند رشد کند.

از نظر کمیت و کیفیت، پسته‌ی بادغیس و سمنگان بهتر از دیگر ولایت‌ها است. به همین سبب دو ولایت مهم تولیدکننده‌ی پسته را به معرفی گرفته میشود:

بادغیس:

بادغیس از جمله ولایت کوهستانی می باشد با داشتن جنگل های فراوان و اقلیم مناسب، بیشترین پسته افغانستان را تولید

می کند که در کمیت و کیفیت ناب و محبوب است. بزرگترین جنگل های پسته را دارا است. به همین دلیل نسبت به سایر ولایت ها، جایگاه اول را از آن خود کرده است. به همین ترتیب ولایت های سمنگان، بغلان، سرپل و هرات در رده های بعدی قرار دارند.

ولایت بادغیس ۲۷ تا ۳۰ هزار هکتار پسته زار طبیعی دارد و به کمک پروژه‌ی ملی باغداری و مالداري پنج هزار جریب باغ پسته در ۱۰ سال اخیر ایجاد شده است.

همچنین یاد آور باید شد که پنج دهه قبل، ولایت بادغیس اضافه تر از ۹۰ هزار هکتار جنگل طبیعی پسته داشت، اما به در سال ۱۳۹۹ اضافه تر از ۳۶ هزار تن پسته ی تر (۱۸ هزار تن پسته خشک) از این ولایت حاصل برداری شد که دو چند افزایش را نسبت به سال قبل در این ولایت نشان می‌دهد. در ولسوالی‌های آب کمری، مقر، قادس، بالامرغاب، جوند، قلعه نو در کنار پستهزارهای طبیعی، باغ های پسته نیز ایجاد گردیده است.

پسته از لحاظ شکل دو نوع است. پسته خندان است که بازار ملی دارد و پسته غیر خندان (مغز پسته) است.

پسته خندان در بازارهای کابل هر کیلو ۸۰۰ الی یک‌هزار افغانی به فروش می‌رسد. پسته کوری یا شورک (مغز پسته) مصرف داخلی ندارد، بل اقلام صادراتی کشور است که سال ۱۳۹۸ فی کیلو مغز پسته در بازارهای دو هزار و ۵۰۰ الی سه هزار افغانی به فروش می‌رسید.

سمنگان:

ولایت سمنگان دارای دشت‌ها و تپه های خاکی و جنگل های وسیع است و مردم آن مصروف باغداری اند.

حاصلات سال ۱۳۹۹ پسته سمنگان به حدود ۶۹ تن رسیده است. بیش از ۴۲ هزار و ۵۰۰ هکتار زمین در ولایت سمنگان، بستر باغ های پسته است. حاصلات پسته زار ها، که شامل درختان طبیعی و غرس شده توسط وزارت زراعت است. در ولایت سمنگان دو نوع پسته وجود دارد، طبیعی و احداث شده که بعد از بادغیس، این ولایت دومین تولیدکننده پسته در سطح کشور است.

ابتدا پسته از درختان جمع‌آوری می‌شوند و سپس آن را به گونه عنعنه ای و سنتی با سنگ و چکش میده می‌کنند و بعداً آن را جدا می‌کنند، زنان بیشتر در قسمت پروسس آن دخیل اند.

بر بنیاد آماری که وزارت زراعت در سال ۱۳۹۷ ارایه کرده است، در سراسر افغانستان پسته زارها در حدود ۳۶۷ هزار و ۱۶۶ هکتار زمین می‌رسد.

بیشترین پسته در ولایت‌های بادغیس، سمنگان، کندز و سرپل تولید می‌شود. سالانه در حدود ۲۸۱۰ متریک تن پسته در سراسر افغانستان تولید و به بازار عرضه می‌شود. پسته برعلاوه آنکه در داخل مصرف زیاد دارد به کشورهای خارج

بخصوص هندوستان صادر میگردد. افغانستان با داشتن با کیفیت ترین پسته جهان مورد توجه تاجران جهانی قرار گرفته و ارزش پسته افغانستان نیز بالا است.

مغز پسته

مغزپسته در تولیدات صنعتی مواد غذایی بخصوص کلچه پزی و شیرینی پزی مورد استفاده قرار گرفته و از جمله اقلام مهم صادراتی افغانستان است که در بین کشور های صادر کننده مقام هفتم یا هشتم را دارد.

مغز پسته افغانستان در بازار های جهانی به فروش میرسد و ارزش صادرات پسته افغانستان سالانه به بیش از ۷۰ میلیون دالر میباشد.

انواع پسته

پسته خندان بادغیس

پسته خندان هرات

پسته پوستدار سمنگان

پسته سفید هرات

پسته سفید تخار

پسته سرخ نهرین

پسته پوست سخت و سفید رنگ داشته اکثراً دارای دهن باز و قسماً دهن بسته میباشد. ولایاتیکه پسته در آن تولید میگردد عبارت از: بدخشان، بغلان، تالقان، مزار شریف، سمنگان، بادغیس تخار و هرات میباشد. پسته افغانستان که به نام های مختلفی از جمله پسته هراتی، پسته افغانی، پسته کوهی، پسته وحشی و پسته جنگلی شناخته می شوند، صادر میشود.

جدول صادرات پسته طی سالهای ۱۳۹۸ الی ۱۴۰۰

شماره	سال	مقدار به تن	قیمت به هزار دالر
۱	۱۳۹۸	۲۴۵۴	۲۸۰۰۱
۲	۱۳۹۹	۲۱۴۳	۲۵۲۷۲
۳	۱۴۰۰	۲۴۸۱	۲۷۶۸۵
۴	مجموع	۷۰۷۸	۸۰۹۵۸

Source of photos: https://www.google.de/advanced_image_search

<http://www.afghan-academic.com>